

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E. c)

Istorie

Clasa a XII-a

Simulare

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné zdroje:

A. „Prevzatie vedenia Ministerstva priemyslu a obchodu generálnym tajomníkom Ústredného výboru strany, Gheorghe Gheorghiu-Dej, koncom novembra 1946 a vzrastanie úloh tohoto oddelenia po novelizácii nariadení z 5. apríla 1947, umožnili komunistickej strane viesť celú ekonomickú politiku vlády do protikapitalistického smeru. Už od konca roku 1946 vláda začala uplatňovať - a to na iniciatívu RKS – radikálne opatrenia riadenia a kontroly rôznych spoločensko-hospodárskych aktivít, ktoré ignorovali a nerešpektovali princípy trhovej ekonomiky.

Komora poslancov prijala *zákon o poštátnení a zreorganizovaní Rumunskej národnej banky*. Najvýznamnejšie finančné centrum a jediný emisný orgán [meny] štátu, sa stáva významným prostriedkom financovania odvetví národného hospodárstva. Tak sa zaistila kontrola štátu nad všetkými bankovými a kreditnými inštitúciami, tak verejnými, ako aj súkromnými, ako i nad kreditom a vydávaním peniaží. [...] Kontrola a zásah štátu a komunistickej strany sa v druhej polovici roku 1947 rozšírili všade, zasiahnúc hlavné odvetvia priemyslu, ktorých výroba bola kontrolovaná vo veľkej miere, v pomere viac ako 50% .”

(Istoria Românilor)

B. „Všetky zatknutia a väznenia, deportácie na kanál Dunaj – Čierne more (*Dunăre-Marea Neagră*), do Bărăganu (*Bărăgan*) sa odohrali pod priamym dozorom Sekurity (*Securitate*). Na rozkaz Stalina (ktorému sa Gheorghiu-Dej zbabelo podriadil), v júni 1951 začína neľudská deportácia 10 288 rodín do Bărăganu a Moldovy (*Moldova*). [...] V lágroch a väzniciach boli ľudia tvrdo vyhladzovaní (likvidovaní). [...]

V kultúre, ako i v ostaných oblastiach, bol prijatý východný model. Ničili a prepisovali sa národné hodnoty. Vzťahy Rumunska (*România*) so Západom boli úplne prerušené. Školstvo bolo zreorganizované podľa sovietskeho vzoru. [...] Aj učebnice boli preložené z ruštiny (jazyka, ktorý sa stal povinným od IV. triedy základného stupňa). [...] Národné dejiny boli prepísané, podľa marxisticko-leninského vzoru, na princípoch priateľstva so ZSSR. Nový školský zákon viedol k prepusteniu všetkých učiteľov, ktorí nechceli spolupracovať s novým režimom. [...] Opozičná tlač bola zakázaná. Ministerstvo propagandy bolo pretvorené na Ministerstvo informácií, aby mohlo kontrolovať tlač, rozhlas, kiná, divadlá. V roku 1948 boli zakázané 8000 kníh a časopisov.”

(I. Bulei, *O istorie a românilor*)

Opierajúc sa o tieto zdroje, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte politickú stranu, na ktorú sa vzťahuje zdroj **A**. **2 body**
2. Upresnite za pomoci zdroja **B** informáciu vzťahujúcu sa na Sekuritu. **2 body**
3. Uvedte politického vodcu a historický priestor, na ktorý sa vzťahuje tak zdroj **A**, ako i zdroj **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na skúškový hárok písmeno zodpovedajúce zdroju, v ktorom sa tvrdí, že štát zasahuje do ekonomiky prostredníctvom opatrení riadenia a kontroly. **3 body**
5. Uvedte jeden vzťah príčina – následok, medzi dvoma informáciami zo zdroja **B**, upresniac úlohu každej z nich (*príčina*, respektíve *následok*). **7 bodov**
6. Predstavte dve ústavy prijaté v Rumunsku v období totalitného politického režimu. **6 bodov**
7. Uvedte jednu z charakteristík európskej demokracie v druhej polovici 20. storočia. **4 body**

II. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný zdroj:

„Medzi založením Valašska (*Valahia*) a Moldavy (*Moldova*) jestvuje veľký rozdiel; prvé sa vďaka spojeniu rôznych politických útvarov medzi Dunajom (*Dunărea*) a Karpatmi (*Carpați*) pod vedením miestneho vodcu, presnejšie vojvodu z Câmpulung a Argeș: je teda vnútorným procesom. Pokým druhé je výsledkom vonkajšieho obsadenia územia medzi Karpatami, Dnestrom (*Nistru*) a morom vodcom, ktorý prišiel spoza hôr. [...]

Tatari podnikali početné vpády do Sedmohradska (*Ardeal*) a Uhorska (*Ungaria*); ich zvyčajné vpády viedli cez karpatské priesmyky v Moldave. [...] Hneď po svojom nástupe na trón, Ľudovít [...] podnikol [...] veľkú výpravu proti nim. Na nej sa zúčastnili i Rumuni z Marmarošu (*Maramureș*), pod vedením ich vojvodu Dragoša (*Dragoș*), a Sikulovia [...]. Výprava dosiahla maximálny úspech; Tatari boli vyhnaní z územia východne od Karpát a stiahli sa na nížiny severne od Čierneho mora (*Mării Negre*). Zo skúsenosti ale vieme, že Sedmohradsko mohlo byť účinne bránené iba na východnej strane Karpát. Preto, zdá sa, že [Ľudovít], uhorský kráľ [...] založil tu v roku 1352 alebo 1353 – obrannú «marku» pre obranu svojho kráľovstva [vedenú] Dragošom, rumunským vojvodom z Marmarošu. Moldova bola založená teda nie ako nezávislý štát, ale v tejto prvej etape, ako štát závislý od uhorského kráľa. [...]

V roku 1359 [...] prichádza ale vojvoda Bogdan z Marmarošu [...], ten, ktorý [...] bojom zabezpečil nezávislosť [moldavského štátu] od Uhrov a založil tu i dynastiu [...]. Založenie nového rumunského štátu sa uskutočnilo podmanením. Mečom obsadil Bogdan územia, nad ktorými potom panoval. Bojari, ktorých tu našiel, zemepáni z údolia Siretu (Siret), Prutu (Prut), ale aj ich prítokov, sa mu zväčša podriadili a uznali ho za svojho pána a on im naďalej ponechal majetky.”

(C. C. Giurescu, *Istoria românilor*)

Opierajúc sa o tento zdroj, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte historický priestor, z ktorého pochádzal Bogdan, uvedený v danom zdroji. **2 body**
2. Spresnite storočie, na ktoré sa vzťahuje daný zdroj. **2 body**
3. Uveďte rumunský stredoveký štát z juhu Karpát, na ktorý sa vzťahuje daný zdroj a spôsob, aký bol založený. **6 bodov**
4. Uveďte z daného zdroja dve informácie vzťahujúce sa na Dragoša. **6 bodov**
5. Sformulujte na základe daného zdroja názor na úlohu Bogdana v udalostiach, ktoré sa odohrali na východ od Karpát, podporiac ho dvoma informáciami z daného zdroja. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti výrok, podľa ktorého centrálné inštitúcie majú významnú úlohu v organizovaní rumunského stredovekého štátu na juh od Karpát. (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie.) **4 body**

III. TEMA

(30 bodov)

Vypracujte na približne dvoch stranách esej o založení a rozvoji rumunského moderného štátu, majúci na zreteli:

- predstavenie jednej príčiny vypracovania politických projektov vzťahujúcich sa na rumunský moderný štát v 18. storočí;
- uvedenie dvoch politických projektov vzťahujúcich sa na rumunský moderný štát, vypracovaných v prvej polovici 19. storočia a po jednej charakteristike každého z nich;
- predstavenie jedného historického faktu vzťahujúceho sa na založenie rumunského štátu v druhej polovici 19. storočia;
- sformulovanie náhľadu na vývoj Rumunska (România) v druhej polovici 19. storočia, podporiac ho historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra eseje**, zdôraznenie vzťahu **príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie) rešpektovanie **chronologického/logického slovosledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do spresneného rozsahu dvoch strán.